

Imettäjälähmän käyttö on kallista, mutta säästää paljon työaika

Vahvat vasikat- hankkeessa on seurattu 10 pilottitilan erilaisia vasikan kasvatus- ja juottotapoja Etelä-Pohjanmaalla. Tiloilta kerättyjen tietojen pohjalta tehtiin laskelma, jossa verrattiin erilaisten juottotapojen, imettäjälähmä, automaattijuotto, vapaa hapanjuotto ja tuttisankojuotto, kustannuksia.

Juottokustannukseltaan imettäjälähmän käyttö oli selvästi kalleinta, noin tuplasti kalliimpaa kuin automaatti- tai hapanjuotto. Maito on kallista ja vasikan juomista ei voi juottoaikana rajoittaa eikä myöskään mitata. Arvaukseksi jää, kuinka paljon vasikka lopulta maitoa saa. Muut juottotavat olivat juoton muuttuvien kustannusten suunnilleen samansuuruisia keskenään, eroja lopulliseen kustannukseen aiheutti työkustannus.

Tuttisankojuotossa eniten työtä

Vaikka imettäjälähmän juomakustannus on iso, työaika on pieni verrattuna muihin juottotapoihin. Automaattijuoton ja vapaan hapanjuoton työmenekissä on myös huomattava ero tuttisankojuoton työmenekkiin.

Työajat laskettiin Työtehoseuran TTS-Manager-ohjelmalla ja siinä otettiin huomioon juoman valmistus ja juotossa käytettävien astioiden tiskaus sekä juomaveden laittaminen astiaan. Eniten työaika eli 11 minuuttia vasikkaa kohden päivässä kului tuttisankojuotossa. Imettäjälähmän hoidossa olevien neljän vasikan hoitoon kului yhteensä 1,23 min päivässä eli yhtä vasikkaa kohden 0,3 minuuttia. Automaattijuotossa työaika kului 8 vasikan juottoon yhteensä 6,24 minuuttia eli vasikkaa kohden oli 0,78 minuuttia päivässä. Vapaassa hapanjuotossa 8 vasikalle työaika kului 8 minuuttia päivässä eli 1 minuutti per vasikka päivässä.

60 vasikan hoitoon kuluisi imettäjälähmän avulla 2,1 tuntia viikossa, tuttisankojuotolla 77 tuntia, automaattijuotolla 5,46 tuntia ja vapaajuotolla 7 tuntia viikossa. Juottotavan valinnassa kannattaa pohtia, missä haluaa säästää: työajassa vai kustannuksissa ja mihin vapautuneen työajan voisi käyttää.

Maidon ja rehujen hinnat ratkaisevia

Laskelmassa käytetyn, kotimaisen juomarehun hinta oli tarkasteluhetkellä melko maltillinen. Jos juomarehun hinta nousee, ero imettäjälähmän kustannukseen pienenee ja päinvastoin.

Maidon hintana laskelmassa on käytetty maidon keskimääräistä tuotantokustannusta vuodelta 2022, joka oli ProAgrian Maidon yksikkökustannuslaskurista saatu keskiarvo 250 tilalta. Näissä kustannuksissa on mukana oman työn kustannus sekä peltoon, eläimiin ja varastoihin sitoutuneen pääoman korko. Maidon hinnaksi oletettiin 0,77 euroa/litra, koska tavanomaiseen kustannukseen lisättiin imettäjälähmän ylläpitokustannukset, muun muassa lehmän suurempi tilantarve.

Alkujuotto juotettiin maidolla, maitojauheena käytössä oli Valio Startti ja väkirehuna A-rehun Alkurehu ja karkearehuna esikuivattu säilörehu. Rehujen hintoina käytettiin heinäkuun 2022 hintoja, juomarehulle (Startti) 2,07 eur/kg ja alkurehun hintana 0,41 eur/kg.

Tarvikkeiden hintoja selvitettiin tavarantoimittajilta. Vapaajuotossa ja tuttisankojuotossa tarvikkeiden hinta olivat 5eur/vasikka, automaattijuotossa 2eur/vasikka ja imettäjälähmällä tarvikkeiden hinta on nenäläpät 0,70 eur/kappale. Juottoautomaatin hankintahintana käytettiin 9 240 euroa. Automaatin kestoikäksi määritettiin 10 vuotta, jolloin 60 lehmän karjassa koneella juotettaisiin 560 vasikkaa. Tässä huomioitiin 6,8 % kuolleisuus (60*10 v, 6,8 % kuolleisuus). Vasikkaa kohden hinta on 16,50 euroa.

	Vapaa hapanjuotto, 8 kpl	Automaatti, 8 vasikkaa	Tuttisanko	Imettäjälehmä, 4 vasikkaa
Maitoa, l (hintana 0,77 eur/l) maitojuotto 7 vrk	56	56	56	731
Juomarehua, kg (hinta 2,07), juottoaika 67 pv	74	72,6	67	-
Alkurehua, kg (0,40 snt/kg)	50	67,5	67,5	50
Juoman kulutus, l/vrk/vasikka	8,8	9,2	8,0	11
Tarvikkeet (automaatin kesto 10 v., hinta 9240 eur)	5	2 + 16,5	5	0,7
Työn käyttö, yht. tuntia. (min/vasikka/pv)	1 min	0,78 min	11 min	0,3 min
Yht. työkustannus, (16 eur/h)				
Muuttuvat kulut	221	222	214	584
Yhteensä kustannukset, työ ml	237	251	433	588

Vasikan juottamisen kustannus ja työajan menekki yhtä vasikkaa kohden. Vahvat Vasikat- hanke

Hanketilojen juottokäytännöt laskelman taustalla

Pilottitiloilla oli vaihtelua alkujuoton pituudessa, juottokauden pituudessa ja vieroitusajassa. Laskelman vertailua varten juottokausi määritettiin kaikille 74 päivän pituiseksi koostuen 7 päivän alkujuotosta maidolla, 53 päivän maitojauhejuotosta ja 14 päivän vieroituksesta. Yhtenäistämisen tarkoitus vertailua varten oli se, että vasikalla olisi fysiologinen mahdollisuus kasvaa hyvin ja pysyä terveenä. Punnitustietoja vasikoista ei saatu.

Imettäjälehmällä juottokausi oli 60 pv, koska pilottitilalla juotto lopetettiin kerrasta asentamalla niille nenäläpät imemisen estämiseksi. Vasikoiden vieroitus aika kesti 14 päivää, jolloin vasikat olivat imettäjälehmän kanssa, mutta eivät saaneet juoda.

Imetyskauden alussa noin 45 litraa päivässä tuottavalla imettäjälehmällä oli juotettavana 4 vasikkaa. Automaattijuotossa ja vapaassa hapanjuotossa juotossa oli 8 vasikkaa. Juoman kulutus oli automaattijuotossa 9,2 litraa, vapaajuotossa 8,8 litraa ja tuttisankokuotossa 8 litraa vuorokaudessa.

Väkirehun syönti arvioitiin suuremmaksi automaatilla ja tuttisangolla olevilla vasikoilla kuin vapaajuotossa tai imettäjälehmällä olleilla vasikoilla. Väkirehun syönnin määrää peilattiin Luken vasikan

ruokintasuosituksiin ja kulutusta laskettiin myös energiasaannin kautta. Pilottitiloilta ei saatu mitattua tietoa vasikoiden väkirehun ja säilörehun kulutuksesta. Saanti oli vasikoilla vapaana.

Vahvat vasikat- hanke toimii Etelä-Pohjanmaalla, toteuttajina ovat ProAgria E-P, ProAgria Keskusten liitto ja LUKE.

Kirjoittajat: Marjut Viitasalo, Seija Perasto, Miina-Maria Kolppanen ja Katriina Kytölä.